

Nederland vermijdt leiderschapsrol EU begroting (29 juni 2011)

Vandaag op 29 juni 2011 presenteert de Europese Commissie het plan voor het budget voor de komende jaren. Nederland is terecht zeer kritisch. Door de hakken in het zand te zetten dragen Kabinet en Kamer niet bij aan de noodzakelijk hervormingen menen Adriaan Schout en Arnout Mijs (Instituut Clingendael).

Nederland is niet meer één van de stuwende krachten in de EU. Harde opstellingen rond onder andere uitzetting werkloze arbeiders uit lidstaten, invoering grenscontroles en aanpak financiële crisis versterken in rap tempo het anti-Europese imago.

Vandaag is daar het EU-budget bij gekomen. Het EU-budget is een gedrocht dat hard toe is aan vernieuwing. Discussies zijn bijna onmogelijk omdat de lidstaten vasthouden aan kortetermijn-eigenbelang en hun *juste retour*. Premier Cameron (VK) heeft zich al opgesteld als Thatcher met zijn *I want my money back*. Frankrijk wil niet tornen aan het landbouwbudget. Duitsland wil de structuurfondsen handhaven en de nieuwe lidstaten willen hun aandeel in de budgetten opgekrikt zien.

Onderhandelingen in de EU zijn ongekend hard als het over geld gaat. Om te voorkomen dat budgetgevechten elk jaar vastlopen legt de EU de contouren vast voor zeven jaar vast in de meerjarenbegroting. De onderhandelingen hierover zullen zeker anderhalf tot twee jaar duren.

Tijd genoeg om dus om eerst constructief na te denken over nut en noodzaak van EU-gelden. In deze situatie is het nodig dat Nederland zijn oude rol van makelaar in ideeën opneemt en de vastgeroeste lidstaten helpt over hun schaduw te springen.

Echter, ook Nederland zit vast aan kortetermijnbelangen. Politiek staat er erg veel op het spel omdat de EU hier erg gevoelig ligt en omdat wij de grootste nettobetaler zijn. Het binnenhalen van de korting van 1 miljard is een topprioriteit van dit kabinet.

Ook al winnen we die 1 miljard, dan nog verliezen wij omdat de Europese begroting beter en efficiënter moet. Het Europese landbouwbeleid beslaat bijna de helft van de begroting en is goed voor meer dan € 400 miljard in de periode 2007-2013. Dit gaat grotendeels op aan inkomenssteun voor boeren. Subsidieren van boeren biedt geen Europese meerwaarde en het verstoort de wereldmarkt. Discussies over 'vergroening' ten spijt, het landbouwbeleid moet worden afgebouwd.

Wel is nieuw geld nodig voor slimme en duurzame economische groei om te kunnen concurreren op de wereldmarkt. Investeren in kennis, milieu en economische modernisering zijn wel te verdedigen als Europese publieke goederen. Evenzo zijn nieuwe investeringen vereist in de kwaliteit van rechtssystemen in de lidstaten. De EU gedijt alleen met onafhankelijke en betrouwbare rechtspraak. Er moet onder andere nog veel gebeuren in landen zoals Bulgarije, Roemenië en straks Kroatië. Willekeur, corruptie en onbetrouwbare rechtssystemen verstoren plannen van (Nederlandse) bedrijven die bijvoorbeeld pensioenfondsen willen aanbieden in Oost-Europa.

Ook het Europese buitenlandbeleid moet worden uitgebouwd met het oog op de stabiliteit in onze buurlanden. De instroom van asielzoekers via Griekenland en vanuit Noord-Afrika onderstrepen de noodzaak om de gezamenlijke bewaking van de buitengrenzen serieus te nemen.

De Nederlandse inzet steekt schrill af tegen de noodzaak om de begroting om te gooien. De Tweede Kamer kwam in haar vier uur durende debat inhoudelijk niet veel verder dan een motie om de EU-begroting onder de inflatiecorrectie te houden. Verder willen Kamer en regering vooral de korting van 1 miljard handhaven. Directe EU-belastingen worden afgewezen hoewel een bankenbelasting bespreekbaar is.

De negatieve Nederlandse opstelling van niet meer betalen, geen stijging van het budget en geen EU-belasting, draagt niet bij aan de broodnodige hervormingen. Eind mei is de Franse minister van Landbouw Le Maire bij Staatssecretaris Bleker geweest. Het lijkt erop dat Nederland de Fransen 'hun' landbouwfondsen gunt om 'ons' miljard veilig te stellen.

Nederland houdt ook hardnekkig vol dat wij zoveel geld aan de EU betalen omdat veel goederen via Rotterdam de EU binnenkomen. Met het opheffen van de binnengrenzen hebben alle lidstaten hun invoerheffingen moeten opgeven. Heffingen op goederen van buiten de EU vielen toe aan de EU. Het is zuur voor onze Europese vrienden die hun invoerheffingen wel opgaven, dat Nederland zich hier niet aan houdt. Zelfs het feit dat wij nog 25% van de heffingen mogen houden als 'compensatie' voor gemaakte kosten maakt ons niet soepeler.

Nederland en vooral de Kamer plaatsen zich met de afhoudende opstelling buiten het debat. Ook in Brussel is te horen dat Nederland tot nu toe ver achter loopt bij bijvoorbeeld Duitsland en Frankrijk als het aankomt op het sturen van discussies. Waar men in de Tweede Kamer trots is op zijn kritische blik worden Nederlandse ambtenaren door hun Europese collega's echter afgeserveerd als niet-constructief. Nederland kan het debat niet verder negeren en zich vastklampen aan zijn eigen inzet. Daarbovenop vindt de Nederlandse inzet weinig wederhoor en is dus hoogstwaarschijnlijk onhoudbaar op termijn.

De komende twee jaar volgen zware onderhandelingen. Althans het eerste jaar zou Nederland de Commissie kunnen steunen in haar strijd om te komen tot een betere begroting. Vasthouden aan de korting kan altijd nog in het eindspel. Een gemiste kans om te komen tot een betere EU-begroting en om ons imago in de EU op te vijzelen. Hiermee schaden wij overigens ook onze langetermijnbelangen.